

Foglalat. Erdély és Magyarország: (kinevezés; követ választás; halálozás, Torda's Küküllő vármegyék követ választó gyűlése részletei; Erzsébetvárosi követválasztás; Krasznamegye, Aranyosszék közgyűlése; K. Fejér vármegye közgyűlése.) Spanyolország: (O'Donnell Pamplona várát oda hagyja; Diego Leon fűbelövetett; több elfogatások; Krisztina királyné nyilatkozata.) Északamerika: (Canada szeleiben több fegyveres csoportok féktelenséget űznek; az angolok Grogan ezredet elfogták.) Anglia: (tengeri készületek.) Franciaország. Németalföld. Ausztria. Újabb tudósítások: (O'Donnell Estellát elfoglalja; Madridból seregek indultak az északi tartományokba.) Előfizetési jelentés. Hirdetések.

Erdély és Magyarország.

A' nagy m. erd. udv. cancellaria néh. Sternheim József helyébe, ugyan ottani fogalmazóvá, cancellariai írnok Schuster Dánielt nevezte ki.

(Követ választás.) Segesvárszék országgyűlési követek-ké: Müller Krárolly tanácsos, Schvarz János aljegyzőt választotta meg.

(Halálozás.) Gr. Teleki Domokos hitvese, szül. b. Bánfy József múlt hó második felében tüdővész által kimult Bécsben. Erdély benne leányainak egyik leglelkesebbikét, a' házi erények emelő példányát veszté el. E' vesztés sulyát neveli még a' gondolat is, hogy ez által a' lelkes férj, kinek egész lelki erejét, 's munkásságát igénylik a' haza jelen körülményei, ennyi fájdalomtól nyomatik. Reményljük azonban hogy a' férj méltó fájdalommal nyüületet nyerend a' polgár fáradozásiban, és a' vesztés kétszerezve nem nehézkedik hazánkra.

Ó cs. kir. felsége az Ölt hajózási vállalat felsegélésére 4,000 pengő forintokat méltóztatott a' kamarai cassából ajándékozni.

(Tordamegyei követ választási közgyűlés.) Örömmel adom át a' nyilvánosságnak october 27-kén kezdődött közgyűlésünk fontos eredményeit. Miután elnök főispán b. Josika Lajos megnyitó beszédében a' számosan összegyűlt RRket üdvözlé, 's okait kifejté hogy a' rendes közgyűlést a' maga törvényes idejében nem tarthatá meg, a' RR. megnyugvának a' nyilatkozaton. Felolvastatván a' hongyülésre hívó körlevél, a' RR. örömeiket nyilváníták, hogy ó felsége olly sok érdemekkel tündöklő hazafira méltóztatott személyét átruházni. Ezután megindult a' választás körüli tanácskozás, midőn Miriszlai Sándor felső kerületi ügyvéd indítványozá, hogy az egyik követet a' felső kerületből válasszák; mert — úgy mond — két kerületből állván a' megye, illő és igazságos hogy mind a' két kerület képviseltessék. Élénken nyilatkoztak az indítvány ellen b. Kemény Farkas, id. Veress József, Szabó Lajos, Nagy Miklós, Tarsaly Gergely, ifj. Veress József, 's a' t. 's kifejték hogy a' kerületek a' megyei egységét szét nem bonthatván, bár egyes érdekek sokszor alkalmat nyújtanak kerületi viszályokra — a' közérdek felé egy az út, 's a' választást minden kerületi tekintet nélkül csak megyére akarják kiterjeszteni. Pártolák Miriszlai indítványát több felső kerületbeliek is, 's a' vita élénksége nőttön nőtt. Ifjabb Veress József felszólítá az indítványozót indítványa visszavételére, 's kinyilatkoztá, hogy ha a' RR. kebelében, mit nem remél, megfoganszik ezen indítvány, a' szabad választás eddig ismeretlen új korlátait idézi elő. Miveltebb népeknek törekvésök az: hogy a' szabad választás a' sokféle tekintetek korlátaitól meneküljön; ezen üdvös iránynyal ellenkezőleg az indítványozó újabb tekintetet akart föllátni, midőn kerületi érdek-vágy féltékenységből indítványát tevé. Törvénykönyvünkben az egyetlen követválasztás az, hova a' kitűzés bé nem csuszhatott, 's melly a' kormány befolyásától menten maradott; ezt a' maga szüzességében a' RR-nek megóvni olly magas hivatások, mint kerületi érdekeknek választási bizodalnok- és meggyőződéseket fel nem áldozni. A' szóló tehát egy megyéből és nem két kerületből akar követeket választani, a' midőn a' bizodalnok kerületek szerint osztályozni nem tudja, nem akarja... Többen és többször szólának még a' tárgyhöz, mig végre az indítvány nagy többség ellenében megbukott. Figyelmet érdemlő itt az, hogy 1837-ben a' követválasztás Szász-Régenben a' felső kerületben törtévé, még akkor az indítványozó és pártolói jelenlétükben elhatározatott, hogy a' követválasztás ne kerületekre, hanem egész megyére terjedjen, minek eredménye az lön, hogy mind a' két követ felső kerületekből választatott...

Szóba hozá továbbá Szabó Lajos, hogy a' választás ne köttesék valláshoz, hanem kiki szavazzon meggyőződése szerint szabadon, ha tetszik egy vallásból is kettőre, 's ha a' többség egy választásukat érte is, a' választás érvényes legyen. De a' RR. az 1837-diki jegyzőkönyvhöz, és az 1791beli XI. törvény cz. értelméhez ragaszkodva: az indítványt nem fogadák el. Gál János még illy ajánlatot is tön: hogy mind a' három vallásra szavazzanak, 's a' háromból a' főispány válasszon ki kettőt, mi nem tetszés jeleivel félre vettetett. Végre határozattá lön, hogy vallás különbséggel szavazzon mindenki kettőre, az irastudók saját kéziratokkal, az irastudatlanok a' commissio által írott czédolákkal.

Ez után szőnyegre került a' követek pótlék fizetése, mellyet Torda megye már 1837-ben is, rovatat utján fizetett. Voltak, kik pártolák és szükségesnek találták a' pótlék fizetést; de a' többség azt nyilatkoztá, hogy mint már több ízben is történt, e' rovatat felvehetése általában lehetetlen; volt, ki e' tárgyban így is nyilatkozott: hogy a' követ ki nem éri bé fizetésével, ne menjen országgyűlésre. — Hangzottak még olly kitételek is a' pótlékpenz iránt, mellyek nem csak tagadólag szólottak, de sőt a' képviselőt méltóságát sértették. A' követek tehát nem fognak kapni pótlék fizetést, hanem e' helyett egy követi írnoknak — mi után már el volt mondva, hogy a' követ csak nem állhat bé dictatúrára — egy pengő ft. napi díj határozatott. Későbbi napon beadá az utasítást készítő választmány munkáját, 's a' követi utasításokban e' megye is kezdet fogott Kolozs, Doboka, Alsófehér szomszédival, mikről jövő számban részletesen. — Továbbá indítványoztatott a' restauratio is. A' gyűlés hangos felkiáltással pártolá az indítványt. E' közben Száva László némelly sérelmeket ada elő, mellyeket a' megye tisztjei által szenvednie kellett. Képekben beszélt ugyan, és sok helyt nevetető modorban, de ki a' megyei élet hiányait ismeri, az a' beszélő szavaiban sok igazságot hallhatott. Ifjabb Veress József a' tisztújítási kérdést olly kérdésnek látta, mellyen Torda megyének is a' több lelkes megyék után már valaha keresztül kell mennie. Felfejté e' részben Erdély törvényhatóságainak 1836 óta tett választási lépéseit, 's a' 12-dik articulus magyarázatának történeteit. — Kemény Farkas báró azon szempontból nem nyilatkozik az indítvány mellett; mert nem hiszi elég erősnek a' megyét a' 3 és nem 9 felküldésre; 9 felküldésével pedig éppen nem akar választani. — Nagy Miklós szigorun ragaszkodik a' 3 felküldéséhez, és hiszi, hogy 9et nem is küldhet fel a' megye, midőn a' 3 mellett már nyilatkozott. E' közben felhozott az 1839-beli jegyzőkönyv, mellyből az tűnik ki, miképp a' megye rendei elhatározzák addig választásba nem elegendni, mig ó felsége kegyelmes válasza e' tárgyban le nem érkezend. —

Idősb Veress József az időben látja ez alkalommal a' választás lehetetlenségét, 's a' megyei határozattal következetességet ohajt, kurtának állítván az időköz, mig az országgyűlés elejéa e' tárgy megfejtvé leend. Többen nyilatkoznak még, mig a' főispán kinyilatkoztá, hogy mivel nem tisztújítási közgyűlést hirdetett, 's mivel a' kitűzésre sincs elkészülve, bár sajnálja, de ezennel nem nyújthat a' rendeknek alkalmat a' választásra. Egyébiránt, hogy nem sokára tisztújító gyűlést fog tartani, a' rendeknek megígéri. Végezetre némelly királyi rendeletek felolvasása után, biztosságok rendeltettek, szavazat szedés és követi utasítás készítése. Az utasítást tervező biztosság elnökségét a' főispán magának megtartotta. (Folytatása közelebről.)

(Küküllő vármegyei követ választó gyűlés részletei.) Folyó hó 25ke mint a' kihirdetett országgyűlésére küldendő követek választására 's adandó utasítás készítésre kitűzött határnap szép számmal gyűjté bé ns. Küküllő megye lelkes rendeit Dicső-Szent-Mártonba. — Lelkesedés 's részvét mutatkozott a' gyűlésben.

Először vitatkozás keletkezett a sorozat felett, hogy előbb irassék-e meg az utasítás vagy a követek választassanak meg. Bővebb fejtegetés után határozottá lön, hogy előbb a választást megelőzendő elvek határozottassanak el, azután a szózatolás történjék meg, melly azonban csak az utasítás megállítása után szedessék rendbe. Ennek következtében felolvastattak az 1834 és 1837beli követválasztáskor megállított elvek, mellyek szerint mindkét rendben határozottak volt a megye rendei: Iször hogy ha olly személyre esnék a többség, ki hivatalban van, hivataláról mondjon le követsége ideje alatt; 2szor a követek tegyenek esküt le, hogy semmi olly hivatalt, melly nem ország vagy vmegyei választás alá tartozó, nem vállalnak fel 6 évig, hasonlag semmi adományt el nem fogadnak, mellyre nem a vmegye rendei által ajánltnak; 3szor ezen elvekhez hozzá tétetni javasoltattott ez úttal, hogy k. hivatalos ne választassék követnek. Melly elvek közül a 2dik most is egy akarattal megújított, az 1ső és 3dik felett élénk vitatások folytak ezen egész ülés alatt 's bár a többség mellette látszott nyilatkozni, mind a mellett fontosságuk 's az idő késősége miatt bévégzésök másnapra halasztott. Második napon önmegtágadás ritka erényével még gyűlés előtt halálók egy tisztviselő honfi társunktól, ki a megye rendei bizodalmat évek óta bírja, ezen bizodalmat több választásokon át nem csak megtartá, sőt nőttön nőtt az személye iránt, ki arra e jelen esetben is bizton csak számolhata, azon nyilatkozatot, hogy inkább mintsem érte a vmegye rendei jövendőre nézve üdvösnek tetsző elveket áldozzanak fel, iránta már is nyilvánított bizodalmaival a Rknek ezuttal nem kíván élni. Így az 1834, 1837beli fenemlített elvek megállítottak ezuttal is, a k. hivatalosok követté nem választásuk tárgyában tett indítvány szükségeltető lön, miután egy köztiszteletet nyert kir. hivatalos honfi társunk lelkes beszédében okai elősorolásával kijelenté, hogy ha követnek megválasztatnék is el nem fogadná. E nyilatkozatot a többi jelen lévő kir. hivatalosok is mind magokéva fogadák, 's a megye rendei örömettel keblekkel kiálták réa szívök mélyéből az „éljen.“ Ezen előleges tanácskozások után a RR. a már több év óta megállított 's gyakorlatban lévő titkos szózatolást újból is meghatározották, úgy azt is, hogy a szózatolás a hely színén mind addig folyjon, míg szózatoló lesz. Továbbá hogy azon esetre, ha valamelyik követ egésze vagy bármely akadály miatt az országgyűlésen jelen nem lehetne választassék egy harmadik pótló követ, így minden vallásbéli tekintet nélkül kiki szózatoljon három személyre 's a mellyik szózatok számára nézve a harmadik helyen álland, az legyen a pótló követ. Mielőtt azonban szózatoláshoz fogtak két országgyűlésen köz megelégedésöket nyert követjök gróf Teleki Domokost választás nélkül akarák követnek felkiáltani, de át látván, hogy sem a vmegye sem az említett közszeretetre méltó honfi jellemével nem egyez bár egyetlen egy egyént is, az egyedül szabad titkos szózatolástól elzárni, az egész követválasztás szabad titkos szózatolás alá bocsátott. Harmadik napon bévégződék a választás, 's az utasítás megkésztetett azon elvek szerint, mellyek Kolozs, Alsó Fejér, Dobokai gyűlésen már megállítottak. A szózatok rendbe szedtvén többséget nyertek gr. Teleki Domokos, Pálfi János és gr. Bethlen Farkas, ki a más kettőnél néhány szózattal kevesebbet kapván pótló követté választott. Negyedik napon feleskettettek követveink. — Székely honi.

(Erzsébetvárosi követválasztás.) Erzsébet város, oct. 25-kén. Városukat szabad királyivá tevő kiváltsági levelünk a mult 1838-diki országgyűlésen kihirdettvén szerencsések lehetünk mi is ezen általunk őszintén szeretett haza képviselői koszorujában követveink által megjelenhetni. Folyó 22-kén olvasták fel választott eskütt községük teremében a kir. levél, melly által először hivatánk meg e hon törvényhozó gyűlésére. E kir. levél kitörő „éljen“ kiáltásokkal fogadtatván a követ választás titkos szózatokkal azonnal véghez ment, 's Csiki Emmánuel és Másvilági István, kik városunk bizodalmat általánosán bírnák, követekké választottak, mindnyájunk öröme, hogy legelső képviselőink valóban a bizodalom emberei. Ugyan ez nap hasonlóan közöröme eskütté választott gyógyszerész Soos Károly, ki e testületnek első magyar és reformatus tagja.

(Kraszna megyei közgyűlés.) October 26-kán 1841. nyílt meg jelenleg is folyamatban lévő közgyűlésünk, az öszvehívó élők levélben a követválasztás iránt jött főkormányi rendelet lévén főtárgyul kitűzve. A szokott kinyitó-beszéd 's éljenézések után, felolvastatván azon főkormányi rendelet, csend lett

a nemességünket csak félig befogadható teremben, mint előzménye a békövetkező elme surlódásoknak. — A. S. ösmeretes fiatal keblü bár 60 évet meghaladott szónokunk, lépett fel előbb is a pályára 's felfejté, miként rögtön követválasztáshoz fogni igen veszedelmesnek látja; mert előbb azt kell elhatározni, hogy vegyük ezen főkormányi rendeletet? Az igaz, jelenleg erdélyi kormány alatt vagyunk, de ott voltunk ez előtt két évvel is, midőn a m. országgyűlésre meghivatva, Pozsonba követeket küldöttünk. Akkor felséges királyunk tulajdon aláírása alatt kiadott parancscsal hivatunk meg, mint magyarországi megye; most az erdélyi kormány-szék mint Erdély részének parancsolja büntetés alatt megjelensünket. Már az a kérdés mellyiknek engedelmeskedjünk? Részéről ezen fő kormányi rendeletet mintegy körlevelet úgy tekintti, nem lévén megküldve ő felségének országgyűlést öszvehívó eredeti rendelete, mellyből kitetszenék, hogy megyénknek is parancsolatik a követ küldés. Illy bizonytalan állásban, sem künn, sem benn nem lévén; midőn még azt sem tudhatjuk, ha Magyarország, vagy Erdély alkotványa szellemében neveljük-e gyermekeinket; midőn egymásután két országba hivatunk meg országgyűlésre, 's előttünk áll azon könnyen megtörténhető kedvetlen helyzet, mellybe jöhetnénk, ha a két országnak egy időben lenne diaetája, mikor mind két felé követet kellene küldnünk, 's így igen szűk kiterjedésű megyénk már gazdasági tekintetben is a legnagyobb terheletésnek lenne kitéve: javallja, tétessék ő felségéhez egy alázatos felírás, mellyben felfejtetvén jelen bizonytalan állásunk, kérjük ő fels. nyilatkoztassa ki, mihez tartsuk magunkat, mert bár a 21ik t. cikk által Magyarországhoz visszakapcsolattunk 's így Magyarország vagyunk, de a valóságos visszakapcsolásig csak ugyan Erdélynél maradtunk, mellynek feltételeit elhatározni egy új törvényhozásnak hagyatott fel. Fejtessék fel az is, miként mi fel sem tehetjük ő felsége atyai kegyességéről, sem magyarországi testvéreinkről, hogy olly törvényeket szabjanak előnkbe, mellyek hozásába mi be nem folytunk. Midőn még a hódolt nemzeteknek is meghagyják törvényeit, annál inkább reméljük mi, kik mint szabad törvényhatóság megyünk át, hogy 300 évek alatt vérünk ké vált erdélyi constitutionkból kihallgatás nélkül nem fogunk kivetkezteni. H. K. A' 21ik t. cikk azt mondja: maradjon meg a status quo, következöleg, úgy veszi megyénket, mint erdélyi megyét; tehát követet küldenünk kell. Ha felírást tesznek a RR. és most nem választanak követet; ekkor ha azon válasz jön ő felségétől, hogy a követválasztás már egyszer megrendeltetett, tehát újra intetnek a RR. követ választásra, már két hónapot elvesztettünk, az erdélyi országgyűlést megakasztottuk, és még is csak követet kell küldenünk. Ha pedig azt mondja a felség: helyesen tettétek, ti már Magyarország vagytok; ez a legnagyobb veszedelem leend. Mert mikor a fels. egy illy szót kimond, akkor nem lesz időnk az alkudozásra. Becsüli a nagy magyar hont, de mig az forrásban van, bizonyost a bizonytalanért nem áldozná fel. A vallás szabadsága nagy kincs; a sóárra teszen valamit, mert mindenki örömebb fizeti 3 mint 7 ftal mázsáját. Egyébaránt semmi következtelenséget nem lát abban, hogy már egyszer Magyarországon voltunk követveink által. Ha felszólitna akár mellyik szomszéd, hogy segítsünk, mert szüksége van reánk, nem öröme nyujtánánk-e segéd kezét? Részéről Törökországba is elmenne csak hívják meg. Javallja a követ választást, mert az által Erdélynek igen sokat használunk, magunknak 's jelesen a reincorporatio kérdésének semmit nem ártunk. H. G. diplomaticai és gazdasági szempontból veszi fel a tárgyat. Tudva van, hogy a 21 t. cz. által Magyarországhoz testesülttünk. Ezen törvény leküldetett az erdélyi diaetára 1837re. Tudja tehát már Erdély, 's miután már egyszer Magyarországon voltunk, a mostani meghívás, csak de stilo ment. Képzelné is lehetetlen, hogy mi két országban képviseltessünk. Gazdasági tekintetben, ha hat hét mulva Magyarországnak diaetája nyílik, mi a mult század elejétől fogva igen sokszor történt meg, hogy a két országnak egy időre esett az országgyűlése, mit teszünk akkor? Végül javasolja a felírást ő felségéhez, mellyben kérdezzük: ugyan azon szájából jött-e ki ezen parancs, mint a másik országgyűlésre hívó? ezen felírást az ud. cancellaria utján tétetni honnan már törvény cikkelyeket is kaptunk, az erd. kormányt pedig csak jegyzőkönyv által véli tudósítani, V. K. A' 21-dik t. cikkely szerint mi M. ország nem vagyunk mig a törvény facto nem teljesítetik, hogy Erdély vagyunk látjuk érezzük, mert onnan kapunk rendeléseket, pereink az erdélyi törvényszékeken folynak, de

1839-ben is azt tettük volt pozsoni követünk utasításában, hogy mi nem óvakodunk a M. országhoz való kapcsolattól, csak 300 évi törvényeinket kívánjuk sanctionáltatni; ha ezt meg nem nyerjük, akkor protestáljanak, hogy mi csak erőszakkal engedjük magunkat átkapcsolatni. Mi nem vagyunk idegenek a visszakapcsolástól, még Erdély sem csak nem megcsönkítva. Jónak látja egyszersmind felírni a felséghez és követet is küldeni „használni Erdélynek is.“ — Mind két részről többen nyilatkoztak még azok között B. S. a követ küldés mellett szavaz, de egyszersmind indítványozza szólítassanak fel minden m. országi megyék, hogy mint testvéreink fogjanak kezét, eszközöljék ő felségének a 21. törv. teljesezésbe vételét, és ez iránt a felség is kéressék meg. L. J. A' 21-dik t. cikk. már nagyobb részint végre hajtva látja, mi után már a megye követei által megjelent M. országon; a végre hajtó biztosság munkálódott is; annak utolsó §-a rendeletét pedig a visszakapcsolás megtörténte után előforduló kérdések elhatározására látja irányozva lenni; jóvalja a felírást a bizonytalanság elhárításáért, s adatokból mutatja meg: miként megyénk mindég a visszakapcsolás mellett nyilatkozott, legközelebből is 1837-ben az erdélyi országgyűlésen csak azon fenhagyással tette le a hódolati hitet, hogy az a visszakapcsolásnak ártalmára ne legyen, 1839-dik pedig csak egy szó emelkedett e' megyében a követ küldés ellen — Sz. A. követ választás mellett nyilatkozik, s az adandó utasításba bététetni kívánja hogy Erdélynek is M. országhoz való kapcsolása eszközöltessék, mire K. J. Szivesen ohajtja Erdélynek is M. országhoz való kapcsolattását, de megyénket csak úgy mint m. országi megyét akarja, hogy menjen át mert így független lesz, megkapja domesticáját, felszabadulnak nemesei az adó alól, megkapja a' jobbágy az úrbért, mellytől most annyira félnek sokan. Végre K. J. javolja tétessék meg a' felírás ő felségéhez, a' követ választás pedig azon felírára adandó k. válasz megérkezéig halasztassék el, azonban jelenleg neveztesen ki egy biztosság, melly addig is a' követi utasítás készítésével foglalkozzék. — És ez utóbbi a' megosztott véleményeket egyesítvén határozattá is vált. A' felírás ő felségéhez a' m. cancellaria utján megtételni, mint szintén erről az erd. kir. főkormányzók is tudósítani határozottatott. S a' követi utasítás megkészítésére pedig választmány neveztetett. (Végzete közelebből.)

(Aranyos széki követ választás.) Nemes Aranyos széknek oct. 25-kén kezdett s 28-kán végzett követ választási közgyűlésén többen lépének a' követségért pályázandók, s most nem csak személy, hanem némileg elv körül forgott a' kérdés, mert a' választandók némellyike az oppositio, némellyike a' „józan“ centrum, emberének mondá magát, némellyike végre a' sérelmi párt színét viselé. A' gyűlést heves vitatás előzé meg azon indítvány felett, hogy a' választandó követ hittel kötelezze magát hat évig más hivatalt, mint országos vagy megyei választástól függőt úgy kormánytól semminémű czimzetet, adományt el nem fogadni. E' vita volt a' pártok erejének próba köve, végre élénk küzdés után az oppositio szellemében dőlt el, az indítvány elfogadtatván. A' választás eredményét már közöltük. Nagyon helyes tactica volt a' választást vitatással előzetni meg. Ez az értelmes és jó ügyet pártoló rész morális erejét mindig neveli. Nálunk, hol még fajdajom! nincs szokásban, hogy a' követ political hit vallomásáról küldői előtt gyónást tegyen, gyakran megtörténik, hogy éppen olly ügygyel bujtanak a' fellépők ellen, mellyet nyilván szégyenlenének kimondani. Gyakran megtörténik, hogy vitatás után a' választásnak egészen ellenkező eredménye lenne, mint vitatás előtt lett, mert hallhattuk már választások után: „bánom cselekedetem,“ de tán megbocsátatik, mert nem tudtam mit cselekszem.

Magyarhoni megyékből a' Pesti Hírlap után igen érdekes tudósításokat veszünk. I. Fejér megyében kenyértörésre került a' dolog, mert a' házi adó nemesség általi elvállalása jött szőnyegre. Ez a' próbakő mond a' Pesti Hírlap, és méltán mert mint Fejér megye gyűlése mutatá több hazafi kéntelen ilyenkor elvetni a' hazafi palástot és sok szerencse keményített szivekbe tekinthetünk. E' tárgynál egy megyei küldöttség munkálódott előlegesen, melly az alkalmazás helyett az elvet vevé vitatás alá és a' teher aránya helyébe, mellynek kidolgozására megbizva lön azon véleményét adá elő, miként a' kérdés nincs még idejében. Feltűnő, hogy ugyan ezen választmány két ízben két egészen szemközt ellenkező véleményt terjeszt elé a' megyei rendeknek, a' megfajtást csak abban leljük, hogy 8 tagjai a' küldöttségnek, köztök a' Pesti Hírlap

derék levelezője, más hivatalos foglalatosságban gátolva részt nem vettek. Illy győzedelemmel lássa ki örül. A' fenérintett tárgyon kívül a' coordinatio feletti vélemény kinyomatása és papi jószágok kérdése forgott szőnyegen, egyenlő sorssal dőlt mind a' három, de feltámadása annál dicsőbb leend. Ohajtottuk volna olvasóinknak ezen felette érdekes tudósítást egész kiterjedésben adni, de a' helyszűke halasztást parancsol. Ennyit most. II. Ugyan a' Pesti Hírlap után Szatmár megyéről nevezetes adatokat olvasunk, mellyek a' beligazgatás hiányait, s büntető rendszerünket tárgyzák. Ebből világos mi nagy hivatás jutott a' megyei rendeknek a' tisztikar ellenében, és mit szül a' hanyagság, midőn a' rendek e' hivatásukat mellőzik. Különösen mivel az országgyűlési utasításokban jelenleg a' házipénztár megyei kezelése követeltetik, mi nem csak törvényes, de az alkotmányos élet elengedhetlen szabálya, nem lesz érdeketlen éppen e' megyei kezelés felől ama' közlésből kivonni következőket: Alig érdemeljük az alkotmány kedvezé-eit, ha látjuk, miképp bánunk a' szegény nép veritékes vagyonával. Egy aladószedő 22 ezer váltóforintig megbukik, rokon az adósságot vagyonával átveszik, s nevükben azokkal alku kötöttet, hogy hat évig semmit sem tartoznak fizetni, s ha törvényes kamatját számítjuk a' deficitnek, 7920 ftja vesz el a' szegény adózó népnek. A' nemesi pénztár örökös adósa az adózó-pénztárnak, mostani adóssága 29 ezer néhány száz pengő forint, a' szegény adózó nép megveszszük az adót, de azzal nem fedezzük adóját, nem rójuk le restantiát, hanem nagyobbára egyéb saját költségeinket, miket a' nemesi pénztárnak kellene viselni, fedezzük, vármegyeházat építünk, a' nemzeti színházi, követségi terbekeket rójuk. A' házi és hadi pénztárak örökös zavarban vannak; mert, mint a' mostani pénztár vizsgálat is mutatta, a' hadi pénztár bévetele mintegy 28 ezer pengő forint, ebből a' házi pénztár költségeire majd 19 ezer fizettetett a' hadi pénztárból. 1837-diki s 1837⁸-diki hiányok most fejlenek ki; — censurális szék gyűlt e' napokban össze, és még az 1837⁸-diki számadásokat sem lehet vizsgálat alá venni, mert bészárva még nem voltak; nincs pénz a' házi pénztárban, mivel az azon évi számadásokhoz tartozó nyugtatványokat béváltsuk. — A' megyei pénztár-vizsgálódó küldöttség egyik tagjától tudom: hogy a' házi pénztár ideiglenes kiadásai közt van egy nyugtatványa egyik volt tisztviselőnek, melly szemint tisztújítási költségek előleges fedezésére fölveszen az adózó pénztárból 4000 pengő forintot: ugyszinte egy számadás egy uradalmi egyéntől 300 s néhány pengő forintról, melly pénz hasonlólaga a' nemesség élelmezésére s itatására fordított; ez a' küldöttség jelentésében a' közgyűlés elibe fog terjesztetni. Szép dolog! midőn még a' restauratiókra is az adózó pénztárból költségetünk; ide s tova egy éve a' tisztújításnak, és még az adózó-pénztárnak e' törvénytelen kölcsön visszafizetve nincs. Mint mondám, az adózó-pénztárnak a' nemesi 29,000 pengő forintra adós, az egyeseknél künn beverő pénzek ismét több ezerekre meonek, és midőn bennünket felülről sarkalnak adóért, mi nem magunkat szoritjuk a' fizetésre, de ismét csak az adózó népet sanyargatjuk; — meddig fog ezen állapot tartani? a' jó isten tudja; a' megye ugyan küldöttséget rendelt egy pénztár kezelési jobb rendszer kidolgozására, úgy szinte javaslatkésztésre, mi módon lehetne rovatonként a' házi pénztár terheit leszállítani? mert például csak az előfogati költség néhány év alatt 3 ezerről 1840-ben 8850 pfrintra emelkedett már, ezen küldöttség azonban eddig még nem munkálkodott, míg a' megyék ereje kellőleg kifejlik, s a' tekintet nélküli nyilvánosság, mint ellenőr, nem óv meg hasonlóktól, szükség más garantiákról is gondoskodnunk. — Előlegesen szólva a' megye collectiv jót állását elfogadni nem lehet, s magyarhonban sokszor fenakadnak e' miatt s ezért az adózó pénztára nevezetes károkat kéntelen szenvedni, ebben tehát a' törvényhozásnak kell gondoskodni, most azonban nincs idején erről terjedelmesebben szólani, most csak figyelmeztül néhány szót, később rátérünk.

Spanyolország.

Olozaga, a' párizsi követ szükségesnek látta, Krisztina királynét az utóbbi eseményekbeni befolyása felől innepélyesen megkérdeni. Alkalmul használá Izabella királyné születésnapját (oct. 10két) midőn a' két király-lánytól különben is levelet vala átadandó. Olozaga egy percnyi váratás nélkül bebocsátást nyert. Kinyilatkoztatja, miként a' leveleket sajátlag csak akkor kellett vala átnyujtania, midőn már megkapá, egy innepélyes kérdésre, mellyet a' kormány nevében ő felsége elébe terjesztendő, a' feleletet; azonban,

hogy az erkölcsi kényszerítésnek még csak színe se létezzék, tisztán közli azokat. Miután Krisztina átvette gyermekeinek iratait, felfejtje Olozaga, miként a kormány agályban van a felől, hogy ő felsége, a pamploai lázadásról, O'Donnell és társai tervokről értesítve volt, s kérdezi: a Pamplonában költ hirdetések állításában, mennyi valóság fekszik? Krisztina határozott kifejezésekkel eként válaszolt: „csalfa hír, hogy O'Donnell navarrai s a baski alkirálynak neveztem volna ki: csalfa, hogy neki vagy más pártfőnek bármely meghatalmazást adék, ez csak azért is lehetetlen mert magamnak sincs semmi hatalmam; minden, mit e vezérek megkísértenek önszámításukra történik.“

A palota megtámadásnak — mint látszik — következményei temérdek mérszárlás. Már is elfogatának Sanjago marquis egyik fia, Prim és Barratia altábornokok, Requena gróf, Quiroga y Frias altábornok, s más befolyásosok. Számuk 170-re megy. Diego Leon — kinek agyonlövéséről szállongó híreket közlénk — már egy versen — utólértve, a nemzeti őrség katonalakába vitetett, hol a tartomány politikai főigazgatója Escalante kikérdezte. A fogoly Espartero elébe bébecsátást kért; de ez megtagadták. A motózat alkalmával köpenyében egy irat találtaték, mellyben a kormányzónak életet és személybátorságot ígért, azon esetre, ha a birodalomból tüstént kiköltözendik.

Ayerbe főkapitány october 12-kén a 2-dik őrezred két zászlóaljával Pamplonába érkezett. A fellegvár és város között neme a fegyvernagyvadásnak állott bé. O'Donnell serge nagy részét kivezette az erősségből, hogy 1500 emberrel és a tartományi bizossággal együtt Ortigozához csatlakozzék s Navarrán keresztül szárguldfa minden felől lázadást költsen fel. A fellegvárba, mellynek védelmét azon zászlóaljra, honnan a mozgalom indult ki és 200 önkéntesre bizta, 20-kán vala visszatérendő, ha t. i. addig valaki utját nem állja. Victoria pattantyusággal jól ellátva van, mi egyébaránt azért is igen szükséges, mivel Rodil és Lorenzo ellene 10 ezer emberrel közelgetnek és 16-kán Aranda előtt voltak — Urbistondo — egyik pártvezér 1200 katonával s ugyan akkora számú önkéntessel Bergara körül állomások. Alcalá tábornok őt kikérülendő Villa Francába vonult vissza. Rodil 7000-ból álló sereggel indult a fővárosból a tartományokba el; a pártítás Guipuscoaiban szembeszökőleg terjed. Seaone tábornok, valenciai fővezér 11-kén három zászlóaljjal Arragoniába nyomult; 13-kán azonban Valenciában is békétlenség fejlett ki, milly jellemű meg tudni nem lehet. Cadiz háborog.

Az ellenséges csapatok ezen állása, s a lázadás terjedésén kívül, még a következőket tartjuk említésre méltóbb eseményeknek: Muogorri El Lorio által megöletett. A barcellonai bátortelre ügyelő bizosságnak, azon lakosok javai elkobozását határozá, kik kiköltöztek. — Madridban állandó hadi írtelők rendelteték.

Észak-amerika.

Az egyesült államánnyoknak Canadával határos szélein, még az elnyomott lázadaskor ösmeretes „Honfi“ és „Rokonszenvű“ társulatok tagjai, fegyvert kezdenek ragadni s féketlenséget üzni. Merész kalandorok fegyvertárolat törtek fel, s nagyobb nemű lőszerrel is elláták magukat. Tyler ezen armánykodók ellen proclamatiot bcsátott ki, mellyben kihirdeti, hogy, ha amerikai tisztbátorságnak fogtak kezébe esni, ellenük a törvény teljes szigorral fog alkalmaztatni; ha pedig az angolok által fogatnának el, a közállományok igazgatása őket visszakövetelni és személyeket megvédeni nem fogja. Mind e mellett már september végével, az egész határvonat forrongott, mire új kovászul, azon körülmény is szol-

gált, hogy az angolok Grogan ezredet, a „honfi“ társaság tagját, miután bujtogatásaitól tartományunk bátortelét félték, saját lakában, melly az amerikai birtokban Canadától csaknem egy német mértföldre fekszik, éjjeli megrohanással elfogák. Ezen hírre St. Albánban a nép egybegyülekezett s magából választmányt nevezett ki. Illy ingerültség veszélyes lehet éppen azon időben, midőn M'Leod pere elítéltetik.

Anglia.

A jelen körülmények olly alaknak, hogy Anglia Amérikával igen könnyen hadba elegendhetik. A Courier szerint Grogan ezredes M'Leod személyes bátorságáért kezességül fogaték el. A tengerészet nagy készületeket teszen. Az építésben lévő hajók száma több mint valaha. Portsmouth gyártással foglalkozik; partjai az új és kitatarozott hajókkal belevve, fölszólításokkal megrakott kőfalt formálnak. Minden hajón t. i. nagy betűkkel nyomott figyelmeztetések hívják zsoldba a matrozokat. Ezen kívül a tengerészet általános felszólítást függesztett a hajógyár kapuira, 20 hajóra szükséges ember toborzására. — Woolwich, Chathan, Plymouth és Pembrokeban hasonló élénkség uralkodik.

Franciaország.

Oct. 18-kán vállola Rothschild el a 150 millió francia kölcsönt, 78,52% 3 századbérrel. Ezen öszveg oct 16-kán a börzén 79, 75-re járt; következőleg valamivel kedvezőbbben, mint miként a Rothschildhoz elfogadta. A kormány ez új kölcsönért, kivétezetve a börzé rejtélyes szavaiból s a mi nyelvünkön mondva meg, fizet minden száz forintrol évenként 3 forint és 49 kr. kamatot.

Németalföld.

A közállományok közönséges gyűlését a király szokott szer-tartásokkal oct 18-kán nyitá meg. A korona beszéd egyszerű sőt felébe józan volt. Minden sort a legszélesebb általánosság jellemzi. A luxemburgi vám ügyekről s a német hollandi kereskedési kötményről semmi szó. A Belgiummal pénzügyi szerződésről a király azt említi, hogy létre hozására némi remény van.

Ausztria.

Victor Emanuel, savoyai herceg, a sardiniai király nagyobbik fia, october 17-kén jegyzé bizomány által el Maria Francisca Adelheidot Rainer főherceg lombard-velencei alkirály második leányát.

Újabb tudósítások.

O'Donnell Tolosában Urbistondoval egyesült; 16-kán Estellát elfoglalta. Lanz carlista ezredes Navarra szélein portyáz, kísérete szembetűnőleg szaporodik, pártját a Krisztina részére nyilatkozott mozgalommal kapcsolatba hozni kívánja. O'Donnell részére újabban 1500 navarrai állott. A valenciai helyhatóság állandónak hirdeté ki magát és szabados kéjére zsarol. Minden alcalde laistromot készít, az őrsége alatti város utcákban lakó gyanus elvű emberekről. — Diego Leon oct. 15-kén délután egy órakor végezteték ki. Utolsó pillanatig föltetsző hidegvérüségét tüntete ki. Azon huszár ezred egyenruhájában, mellynek vezére vala jelent a vérhelyre meg. A sortüzelőknek, kik éltere szögtek fegyvereket kiáltá: „Éljen az alkotmány és második Izabella! soha áruló nem voltam. Katonák sokáig függöttetek parancs szómtól, most hallgassatok reá. Készen legyetek! Tüzet!“ Mondják Espartero könnyezett azon tudósításra, hogy Diego Leon elfogaték — 15-dikén kevés sereg maradt a fővárosban, minden mozdítható ezred az éjszaki tartományokba indítaték; helyettök a szükséges szolgálatot a nemzeti katonaság telyesíti. O'Donnell megzabolázására csak Arragonban 10 ezer önkéntes ragadott fegyvert. Még bizontalan: személyesen menend-e a kormányzó a felköltek ellen.

Mikor?	Levegő mérő (Barometrum)			Hőmérő (Reaumur)			Szél	Időjárás.
	reg. 7 óra.	d. u. 2 órakor	este 9 órakor	reg. 7 óra.	d. u. 2 órakor	este 9 órakor		
November.								
2kán	28'' 2'''	28'' 3'''	—	0	+ 10	+ 8	K. 1	Egész nap tiszta.
3kán	28'' 4'''	—	—	+ 3	+ 11	+ 2	K. 1	Egész nap tiszta.
4kán	28'' 5'''	—	—	+ 4	+ 10	+ 1	É. K. 1	Egész nap tiszta.

ELŐFIZETÉSI JELENTÉS. Erdélynek országgyűlése leend. A magyar világ és minden hazafi sovárogyva fogja figyelmét a nagy reményű hongyülés teteményeire függesztetni. E sovár figyelmet hírlapi kötelességünk szerint, mennyiben tőlünk függ, kielégíteni fő feladásunk leend, s már tettünk is rendelkezést, hogy Híradónkban az országgyűlés lépteiről, mennyiben csak tehetjük, várákozásnak megfelelő tudósításokat közöljünk. Bátorkodunk tehát a t. cz. olvasó közönséget a közeledő országgyűlése megnyitása napjától kezdendő előfizetésre annyival inkább felszólítani, mivel minden más lapok is magok országgyűlési tudósításait csak a kolozsvári lapokból vehetik. Ara lapjainknak hetenként négy ívert nov. 15-től kezdve 1842. június végéig 6 fr. 40 kr. pengőben. Előfizetni lehet Enyeden: Vajda Dániel, M. Várárhelytt: Dózsa Elek és Moos István, N. Szébenben: Incze József, Debreczenben: Szabó János uraknál, valamint a cs. kir. posta hivataloknál. A cs. k. örökös tartományokba rendelendő újságokra csak a bécsi cs. k. főposta hivatalnál lehet előfizetni. — Szerk.

(3) Zausmer Ezsák és Társai.

Pecsetmetszők Lembergből.

Ezennel jelenteni megérkezéseket szerencséséjek vagyon, és az itteni nagy érdemű Közönségnek, drága kövek, arany, ezüst, rez, és aczélba-

ni, homoru és domboru (concav és convex) metsz munkájokkal kedveskedni igyekezők; úgy szintén nagy mennyiségű drága kövek, u. m. amatist, topas, aquamarina, christopás, holotrop, carniol, s több mások is, nem különben mindennemű rez, és aczél pecsetnyomok találhatók a legillendőbb áron. Szállások vagyon a magyar kapun kívül 3

Liliomi című vendég fogadónál a generális előtt. (3)

(1) A folyó hónap 20ik napján délelőtti 10 órakor a katonai ispotály számára megkivántató Victualek, a jelen 1842iki katonai esztendőre az olesobb árat ígérőnek árverés útján a Generalis úr szállásán haszonbérbe kifog adattatni. (3)

Szerkeszti s saját betűivel nyomatja Mébes Sámuel.